

Wojciech Pizło

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

STUDIUM PRZYPADKU JAKO METODA BADAWCZE W NAUKACH EKONOMICZNYCH

CASE STUDY AS METHODS OF RESEARCH IN ECONOMY

Słowa kluczowe: studium przypadku, metoda badawcza, nauki ekonomiczne

Key words: case study, research methods, economy

Synopsis. Przedstawiono istotę studium przypadku jako nowoczesnej metody badawczej wykorzystywanej w naukach społecznych w tym w ekonomii. Artykuł zawiera również typologizację studium przypadku oraz charakterystykę aspektów metodycznych i analitycznych odnoszących się do tej metody badawczej.

Wstęp

Od nauk społecznych wymaga się by „*twierdzenia, w nich uznawane były uzasadnione przez wyniki najszerzej pojętej obserwacji tej dziedziny rzeczywistości, która stanowi przedmiot zainteresowań danej nauki i odpowiednią interpretację tych wyników*” [Nowak 1985]. W naukach empiryczno-indukcyjnych jako metody badawcze określa się pewne typowe, powtarzalne sposoby zbierania, opracowywania, analizy i interpretacji danych empirycznych, które służą do uzyskania maksymalnie uzasadnionej odpowiedzi na stawiane w nich pytania [Ibidem]. Istota odmienności poszczególnych nauk zasadza się nie tyle na przedmiocie ich badań lecz na odmienności użytych metod [Tatarkiewicz 2004]. Główną różnicą istniejącą pomiędzy naukami jest to, iż jedne „*...,jedyne ustalają prawa, drugie zaś fakty. Jedne mówią o tym, co wielokrotnie się powtarza i jest zawsze takie samo; drugie – o tym, co występuje raz jeden*” [Noweli 1985]. Z dostrzeżenia odmienności metodycznej pomiędzy naukami wynika, iż te spośród nauk, które ustalają prawa ogólne są abstrakcyjne, a te ustalające fakty indywidualne konkretne. W naukach nomotetycznych prawa nauki buduje się na podstawie powtarzających się prawidłowości. W tego rodzaju prawach i teoriach dopuszcza się jedynie te prawidłowości, które mają charakter powtarzający się, a pomija się te, które są jednostkowe. Jednostkowy charakter obserwacji charakterystyczny jest dla nauk określanych jako idiograficzne. Ich istotą jest postrzeganie niepowtarzalności zjawisk jednostkowych. Odpowiedź na pytanie czy ekonomia powinna wykorzystywać jedynie metody badawcze przypisane nomologicznym naukom czy również sięgać do narzędzi badawczych charakterystycznych dla nauk idiograficznych. Pytanie to jest zasadne, może bowiem zmienić podejście do stosowanych metod badawczych.

Celem opracowania było poszukiwanie odpowiedzi na pytanie dotyczące istoty studium przypadku jako metod badawczych współczesnych nauk ekonomicznych.

Studium przypadku w naukach ekonomicznych

Jako miejsce narodzin i zapoczątkowania badań z wykorzystaniem metody studium przypadku wskazuje się Europę, a szczególnie Francję. W Stanach Zjednoczonych metoda ta była twórczo rozwijana na Wydziale Socjologii Uniwersytetu Chicagowskiego aż do połowy lat 30. XX wieku [Introduction... 1997]. Metoda analizy przypadku na nowo została wykorzystana do analizy ekonomicznej w Harvard Business School, gdzie została zaadaptowana jako metoda praktycznego nauczania. Współcześnie metody jakościowe dopuszczane są w naukach ekonomicznych nawet przez entuzjastów metod ilościowych jako metody równorzędne. Odchodzi się bowiem od błędnego założenia, iż w fazie badań eksploracyjnych należy sięgać jedynie po metodę studium przypadku, metodę sondażową i inne metody jakościowe, by w fazie wyjaśniania lub fazie ustalania zależności przyczynowo-skutkowych przeprowadzić eksperyment lub przy często skomplikowanych

założeniach zbudować model ekonometryczny. W literaturze amerykańskiej wykorzystuje się pojęcie „*case studies*” będące odpowiednikiem studium przypadku. Metoda ta odnosi się do monograficznego ujęcia danego problemu ekonomicznego lub zarządczego. Pojęcie *case study* przetłumaczone zostało na język polski jako analiza przypadku pomimo różnic pojęciowych odnoszących się do anglojęzycznego pierwowzoru. Pojęcie studium przypadku jest według słownika tożsame z metodą monograficzną oraz anglojęzycznymi pojęciami takimi, jak *case study* oraz *case study method*. Studium przypadku określane jest jako projekt badawczy, w którym obiektem badań jest zazwyczaj pojedynczy przypadek bądź gdy chodzi o nauki społeczne kilku wybranych bytów społecznych. Jako studium przypadku wymienia się: raporty opisowe, przedstawiające przykłady danego zjawiska, opis sposobów działania w zakresie polityki społecznej czy też analizy koncentrującej się na przypadkach skrajnych lub typowych. *Case study* odnosi się do trzech aspektów metodycznych to jest do [Ptak-Kostecka 2005]:

- przypadku (*case*) analizowanego zjawiska metody przyjętej niezależnie od dyscypliny naukowej,
- analizy przypadku (*case study*) odnoszącej się do analizy zjawisk, opisu zjawiska bądź analizy opisu,
- metody analizy przypadku (*case study method*) wykorzystywanej do metodycznego sposobu analizowania przypadku.

Metoda *case study* jest wykorzystywana w dydaktyce, a jej popularność jako metody nauczania wynika z faktu, iż pozwala ona przybliżyć rzeczywiste problemy biznesu studentom. W szkolnictwie wyższym USA zamiast zatowarowanych przedmiotów z zakresu zarządzania, finansów, marketingu i systemów informacyjnych studenci wybierają jeden zintegrowany kurs (Uniwersytet Harvarda, Uniwersytet w Fairfield), w ramach którego studenci postrzegają problemy z zakresu poszczególnych przedmiotów całościowo. Wykorzystanie studiów przypadku na poziomie szkolnictwa wyższego sprawia, że rozwijana jest u studentów umiejętność krytycznego myślenia, sięga się do prawdziwych problemów z jakimi boryka się biznes oraz poszukuje odpowiedzi na podstawowe problemy społeczno-ekonomiczne gospodarek poszczególnych państw i regionów. Wykorzystywanymi w dydaktyce typami przypadków mogą być: [Stake 1995, Yin 1994, Ptak-Kostecka 2005]:

- epizody bez zakończenia (*open-ended episodes*), w których podstawowym celem jest analiza stanu teraźniejszego oraz przewidzenie przez studentów konsekwencji i skutków zaniechania lub podjęcia danych decyzji,
- eseje interpretacyjne (*interpretive essays*), których główną cechą jest tendencyjna manipulacja faktami; ten rodzaj przypadków służy do tego by wskazać techniki manipulacyjne, wykorzystywane w wielu sferach życia społeczno-gospodarczego również w biznesie,
- przypadki oparte na dokumentach; są to *case* dominujące w analizach naukowych [Ptak-Kostecka 2005]; wykorzystywanymi w opracowaniu dokumentami być mogą zarówno informacje zewnętrzne takie jak raporty, listy, protokoły, jak i pochodzące z wnętrza organizacji bilanse, regulaminy, listy płac itp.,
- pamiętniki, będące rejestracją indywidualnych wrażeń, faktów dotyczących jednej osoby lub grupy osób i podjętych decyzji, zawierające również oceny, oczekiwania i interpretacje zachowań i wydarzeń mających miejsce w przeszłości,
- kroniki, będące chronologicznym zapisem faktów, wydarzeń, decyzji oraz pozwalające na rekonstrukcję przebiegu wydarzeń,
- zeznania świadków (*eyewitness accounts*) to typ przypadku charakteryzujący się zwięzłym tekstem stanowiący relacje osób będących świadkami jakiegoś wydarzenia; relacje takie zawierają zarówno klimat wydarzenia, jak i stanowią często jedyne dostępne źródło informacji o pewnym wydarzeniu,
- dokumentacja sądowa (*court casus*) stanowi zarówno pisemny wyrok sądowy, jak i dokumentację materialną, która doprowadziła do danego wyroku; metoda ta jest charakterystyczna dla sądownictwa Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii, a więc państw, w których prawo oparte jest na precedensach stanowiących wykładnie innych wyroków w podobnych sprawach,
- opisy (*narratives*), opierające się na autentycznych wydarzeniach, lecz w szczególnych przypadkach ich autentyczność może być jedynie kanwą, a szczegółowy opis stanowić może „literaturę”,
- wignetki (*vignettes*); w tym rodzaju przypadków prezentowane są jako bardzo zwięzły opis wydarzeń mających charakter epizodyczny nie pretendujące do wyczerpującego opisu analizowanego zjawiska.

Aspekty metodyczne studium przypadku

Wskazuje się [Konecki 2000] w literaturze, że wykorzystanie studium przypadku jako metody badawczej przynieść może dodatkowe korzyści, gdy zastosowane będą metody ilościowe jako uzupełnienie metod jakościowych. Podkreśla się wręcz, iż „wskaźniki ilościowe mogą czasami być wykorzystywane do wyciągania wniosków na podstawie jednego przypadku w odniesieniu do całej populacji” [Silverman 2009]. Możliwymi metodami podnoszącymi wartość pojedynczych przypadków mogą być również następujące zabiegi [Silverman 2009]:

- uzyskanie informacji o istotnych aspektach całej grupy przypadków i porównanie z nimi wybranego przez badacza pojedynczego *case*’u,
- wykorzystanie badań sondażowych na losowo dobranej próbie przypadków,
- koordynowanie kilku projektów dotyczących badań jakościowych, co wymaga zarówno dużych zasobów środków finansowych, jak i/lub zasobów społecznych.

Wybór konkretnego przypadku jako potencjalnego obiektu badań podyktowany być musi krytycznym spojrzeniem na wskaźniki odnoszące się do analizowanej populacji oraz przygotowaniem swoistej typologii populacji bazującej na dostępnych i istotnych dla procesu badawczego parametrach. Sam wybór przypadków w badaniach jakościowych nie mając charakteru statystycznego ani osobistego powinien być dokonany na podstawie teorii, na której badacz chce wesprzeć swoje rozważania. Tak więc teoretyczny dobór przypadków dokonany być może [Silverman 2009]: (1) pod kątem wybranej teorii, (2) specyficznych odmiennych od głównego nurtu grupy przypadków oraz (3) zmiany wielkości grupy w trakcie badania. Poza wymienionymi rodzajami studia przypadku mogą mieć charakter: eksploracyjny, opisowy lub wyjaśniający, a każdy z tych typów przypadków może być w postaci pojedynczej, jak i zwielokrotnionej (*multiple-case*). Analiza zwielokrotnionej liczby przypadków oznacza prowadzenie badań na specjalnie dobranych przypadkach. W przypadku eksploracyjnych *case study* stanowią one mogą fazę wstępną badań i fazę poprzedzającą określenie pytań i hipotez badawczych. Eksploracyjne *case study* stanowią bowiem może etap wstępny do badań ilościowych, stanowiąc badanie wstępne. Z kolei opisujące *case study* wymaga by punktem wyjściowym do sporządzenia studium przypadku była teoria służąca interpretacji analizowanych procesów. W wyjaśniającym studium przypadku wykorzystuje się zebrany materiał do analizy przyczynowo-skutkowej. W wielokrotnych studiach przypadku analizie poddawany jest projekt badawczy, w którym badanie przybierało różne warianty, a sam wynik badań wykorzystany zostałby jako podstawa do wyjaśnienia rywalizujących teorii.

W literaturze, poza wskazanymi postaciami przypadków wymienia się [Stake 2000 cyt za Silverman 2009]:

- wewnętrzne studium przypadku, którego celem jest prezentacja przypadku w możliwie pełnym i obszernym obliczu; w ramach tego rodzaju przypadku nie podejmowane są żadne próby uogólnień oraz żadne próby zbudowania lub weryfikacji danej teorii; ta postać przypadku jest krytykowana w literaturze jako niebezpieczna z punktu naukowego z uwagi na skupienie się badacza jedynie na opisie; wskazać należy, iż ta postać studium przypadku może stanowić wstęp do *case study*;
- instrumentalne studium przypadku, w którym prowadzone są badania nakierowane na zrewidowanie wcześniej poczynionych teorii; w tej postaci studium przypadku uwaga badacza skupia się na weryfikacji uogólnień przy równoczesnym dogłębnym zbadaniu danego przypadku,
- zbiorowe studium przypadku, polegające na badaniu wybranej liczby przypadków w celu możliwie pełnego poznania i uogólnienia badanych zjawisk.

Metoda studium przypadku jest znana jako metoda zalecająca triangulacyjne zastosowanie metod badawczych. W metodzie tej wykorzystuje się wiele różnorodnych metod i technik badawczych m.in. obserwację uczestniczącą, obserwację nieuczestniczącą, wywiady nieustrukturyzowane, analizę dokumentów (w tym dokumentów osobistych) oraz informacje archiwalne; analizę treści zasadniczych dokumentów stworzonych przez obiekt badań, analizę doniosłych wydarzeń zachodzących w okresie badań oraz sondaże oparte na próbach losowych itp. Do metod zdaniem autora szczególnie przydatnych w ekonomicznej analizie studium przypadku wymienić należy [Pizło 2007, 2007a]:

- metodę wywiadu (metoda ta, zaliczana jest do metod sondażowych, jest tą metodą badawczą, w której zarówno respondent, jak i badacz wykazywać muszą aktywność) [Grankfort-Nachmias, Nachmias 2001], przyjmującą formę swobodnej, lecz uporządkowanej rozmowy [Rószkiewicz

- 2002], o różnym poziomie standaryzacji pytań; wadami tej metody jest subiektywny dobór respondentów do badań oraz fakt, że dobór jednostek zależy zazwyczaj od badacza, a to z kolei wpływa na jakość wyników; jako zaletę tej metody zalicza się dużą elastyczność w prowadzeniu procesu badawczego, kompletność informacji, jaka przekazywana jest przez respondenta badaczowi,
- metodę obserwacji określaną jako „*najbardziej elementarną metodą, poznania empirycznego, jaka wchodzi w skład innych metod...*” [Sztumski 2005] takich, jak m.in. eksperyment, monografia, badania terenowe, badania całościowe i reprezentacyjne, wywiad, badania ankietowe, badania oparte na dokumentach, socjometria, badania sondażowe i inne; często, co należy podkreślić, metoda obserwacji nie jest traktowana w literaturze przedmiotu jako odrębna metoda badawcza, a jedynie jako metoda uzupełniająca,
  - metodę dokumentacyjną (w literaturze stosuje się różną terminologię odnoszącą się do metod dokumentacyjnych to jest „*metodę analizy dokumentów, metodę analizy źródeł, metody historycznej czy metody obserwacji pośredniej*”) [Stachak 1997] polegającą na wykorzystaniu w badaniach informacji zgromadzonych wcześniej dla celów polityki społecznej i gospodarczej; informacje o faktach gospodarczych mogą pochodzić, z jednej strony, z dokumentów wytworzonych przez odpowiednie działy badanych przedsiębiorstw, dokumentacji ekonomicznej, biuletynów wewnętrznych, raportów i opracowań. Z drugiej strony, z instytucji specjalizujących się w ich gromadzeniu oraz wytwarzaniu do celów naukowych raportów, opracowań i analiz. W pracy zwracano uwagę na to, czy zebrane dokumenty są godne zaufania z naukowego punktu widzenia, czy dbano o aktualność informacji tam umieszczonych oraz o to by były kompletne.

Schemat analityczny studium przypadku

Schemat analityczny studium przypadku zawiera najistotniejsze elementy służące przeprowadzeniu analizy przypadku, które mogą być poszerzone o dostępne metody analityczne stosowane przy ocenie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa. Metody przywołane poniżej nie wyczerpują listy możliwych do wykorzystania narzędzi analitycznych stanowią jedynie przykład zastosowania [http://college.hmco.com z 14 lipca 2005 r.]:

- **historii i rozwoju przedsiębiorstwa** od jego początku do chwili obecnej; właściwym sposobem badania jest określenie istoty minionych strategii przedsiębiorstwa oraz wskazanie struktury organizacji i kompetencji mających w przeszłości istotne znaczenie dla kompetencji organizacji; niektóre wydarzenia są szczególnie istotne dla przedsiębiorstwa m.in. dotyczy to okoliczności założenia, wykreowania produktów (szczególnie dotyczy to decyzji odnoszących się do powstania nowych produktów) oraz tego w jaki sposób produkty są rozwijane oraz w jaki sposób są wspierane kompetencje poszczególnych części przedsiębiorstw; w tej części analizy istotny jest opis wejścia do nowego biznesu i przeprowadzonych zmian w poszczególnych jednostkach biznesu,
- **identyfikacja mocnych i słabych stron organizacji (wnętrzne przedsiębiorstwa)**; gdy tylko część dotycząca rozwoju przedsiębiorstwa jest gotowa należy przystąpić do analizy SWOT i wykorzystać opis słabych i mocnych stron przedsiębiorstwa jako wynikających z historii firmy; należy również przeanalizować, które z funkcji kreujących wartość przedsiębiorstwa i identyfikujących wartość w oczach nabywcy są obecnie silne, a które słabe; należy sporządzić listę silnych i słabych stron,
- **analiza środowiska zewnętrznego** stanowi następny krok do identyfikacji szans i zagrożeń; powinno się w tym miejscu zaprezentować informacje dotyczącą danego przemysłu, jak i środowiska makroekonomicznego, w którym działa przedsiębiorstwo,
- **ocena zidentyfikowanych czynników SWOT**; posiadając zidentyfikowane czynniki wewnętrzne, jak i zewnętrzne należy rozważyć jakie wnioski można wysnuć co do działań strategicznych, taktycznych i operacyjnych, jakie należy podjąć działania by zwiększyć siłę czynników przemawiających na korzyść przedsiębiorstwa, a zmniejszyć siłę tych, które powodują ich słabość; nie należy rezygnować z analizy SWOT, bowiem stanowi ona więź odcienia ocenę kondycji przedsiębiorstwa, a dobra analiza SWOT stanowi ważny punkt odniesienia dla innych narzędzi analitycznych,
- **analiza poziomów strategicznych przedsiębiorstwa**; pierwszym sposobem działania służącym analizie poziomów strategicznych przedsiębiorstwa są zdefiniowane w przedsiębiorstwie misje i cele; czasami misja i cele są podane w studium przypadku, w innej sytuacji należy je wy-

wnioskować z innych dostępnych informacji; informacje, które trzeba zebrać dotyczą podstawowych mierników i wskaźników odnoszących się do oceny pozycji przedsiębiorstwa w otoczeniu konkurencyjnym, to jest m.in. poszczególnych strategicznych jednostek biznesu i wielkości ich udziałów w ogólnej wielkości sprzedaży, jak i wielkości zakupu; jest to ważne do analizy relacji pomiędzy poszczególnymi biznesami korporacji, przydatne jest w tym miejscu poszukiwanie odpowiedzi na pytania dotyczące wzrostu rynku, źródeł tego wzrost (czy osiągnięty został dzięki współpracy, czy tylko konkurencji; inną kwestią równie ważną do rozważenia jest: jak i dlaczego zmienia się przedsiębiorstwo w czasie? Jakie są racjonalne przesłanki wprowadzenia zmian?),

- **analiza strategii na poziomie biznesu;** gdy tylko pozna się strategię korporacji i przeprowadzi się analizę SWOT, następnym krokiem jest identyfikacja strategii na poziomie strategicznych jednostek biznesu; jeśli w przedsiębiorstwie jest tylko jedna strategiczna jednostka biznesu to strategia na poziomie biznesu jest taka sama jak na poziomie korporacji; jeśli firma składa się z wielu jednostek biznesu każdy biznes ma swoją własną strategię; koniecznością jest na tym poziomie analizy zidentyfikowanie ogólnej strategii konkurencji – dyferencjacji, niskich kosztów lub koncentracji oraz strategii inwestycyjnych, dających przedsiębiorstwu względną przewagę konkurencyjną; firma może również sprzedawać różne produkty używając różnych strategii na poziomie biznesu, np. może oferować produkty na szeroką skalę (strategia niskich kosztów) i produkty w ramach strategii zróżnicowania; bądź pewien, że da ci to całe sprawozdanie (rachunek) o strategii na poziomie biznesu, aby pokazać jak on konkuruje; jest bardzo istotne zidentyfikowanie strategii funkcjonalnych, które firma realizuje w budowaniu przewagi konkurencyjnej przez lepszą wydajność, jakość, innowacyjność i odpowiedzialność wobec konsumentów; powinno się badać strategię produktu, strategię marketingowe oraz strategię badań, a także strategię rozwoju, aby móc określić stan obecny strategii oraz kierunki jej rozwoju,
- **analiza strategii na poziomie biznesu;** celem tej analizy jest np. identyfikacja struktur decyzyjnych, elementów kontroli systemu przedsiębiorstwa oraz użytecznych procedur, by wdrożyć strategię i ocenić czy ta struktura jest właściwa dla tego przedsiębiorstwa?; różnorodne strategie przedsiębiorstwa i biznesu wymagają odmiennych struktur organizacyjnych,
- **uogólnienia i wnioski.** Ostatnia część analizy przypadku zawiera podsumowanie, którego podstawą jest przeprowadzona analiza. Jakość uogólnień jest bezpośrednim rezultatem przemyśleń, które przygotowano w trakcie analizy. Uogólnienia są ukierunkowane na rozwiązanie danego problemu (np. rozwiązania problemów planowania strategicznego), przed którym stoi przedsiębiorstwo i związana jest ze wzrostem jej przyszłych zysków. Wnioski powinny być zgodne z przeprowadzoną analizą, a więc logicznie wynikać z wcześniejszej analizy. Uogólnienia i wnioski mogą zawierać problemy dyskusyjne odnoszące się do zastosowania specyficznych badań, rozwiązań oraz zmiany strategii z nierelacyjnej na relacyjną. Należy upewnić się, że wnioski są zgodne z przyjętymi założeniami, odnoszą się do danych sekwencji działań i do opisu zmian mających miejsce w korporacji.

Podsumowanie

Studium przypadku stanowi uniwersalną metodę badawczą stosowaną zarówno w naukach określanych jako nomotetyczne (ekonomia, socjologia) oraz idiograficzne (psychologia, medycyna). Metoda studium przypadku może wykorzystywać takie m.in. metody, jak metoda obserwacji (uczestniczącej i ustrukturyzowanej), metoda dokumentacyjna i szerokie instrumentarium metod sondażowych, jak i innych metod. *Case study* jest również metodą wspierającą proces dydaktyczny pozwalającą zaktywizować pracę studentów, przybliżając problemy zaczerpnięte z praktyki biznesu. Metoda studium przypadku zaliczana jest do metod jakościowych lecz wskazuje się, że powinna być uzupełniona o liczne metody ilościowe. Uogólnienia bazujące na metodzie studium przypadku powinny łączyć badania jakościowe z wskaźnikami ilościowymi odnoszącymi się do populacji, bazować na celowym (lub bazującym na podstawach teoretycznych) doborze próby, na który wpływ ma czas lub zasoby oraz odwołaniu się do danego modelu analitycznego.

Literatura

Grankfort-Nachmias C., Nachmias D. 2001: Metody badawcze w naukach społecznych. Wyd. Zysk i S-ka, Poznań, s. 249-254.
[<http://college.hmco.com> z 14 lipca 2005 r].

- Introduction to Case Study by Winston Tells. 1997: [In:] *The Qualitative Report*, volume 3, number 2, july, [www.nova.edu/ssss/QR/QR3-2/tellis1.html].
- Konecki K.** 2000: Studia z metodologii badań jakościowych. Teoria ugruntowana. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa.
- Nowak S.** 1985: Metodologia badań społecznych. Wyd. PWN, Warszawa, s. 20.
- Pizlo W.** 2007: Institutions in socio-economic life – methodological issues. *Acta Scientiarum Polonorum, Oeconomia*, nr 6 (1), s. 51-60.
- Pizlo W.** 2007a: Zastosowanie marketingu internetowego w działalności marketingowej przedsiębiorstw przemysłu spożywczego. Wyd. Wieś Jutra, Warszawa.
- Ptak-Kostecka Z.** 2005: Studium przypadku case study. *Biuletyn Badawczy CKE*, nr 4, s. 115-117, 122.
- Rószkiewicz M.** 2002: Metody ilościowe w badaniach marketingowych. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, s. 37-39.
- Silverman D.** 2009: Prowadzenie badań jakościowych. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, s.169, 170, 173-177, 179.
- Stachak S.** 1997: Wstęp do metodologii nauk ekonomicznych. Wyd. Książka i Wiedza, Warszawa, s. 151-156.
- Stake R.** 2000: Case study. [In:] *Handbook of Qualitative Reserch*, Denzin N., Lincoln Y. (red.), wyd. 2. Thousand Oaks, CA: Sage, s. 437-438.
- Stake R.** 1995: The art. of case research. Thousand Oaks, CA, wyd. Sage publications.
- Sztumski J.** 2005: Wstęp do metod i technik badań społecznych. Wyd. Śląsk, Katowice, s. 114-118, 149.
- Tatarkiewicz W.** 2004: Historia filozofii, t. II. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, s. 142.

Summary

The paper presents the case study method as a usefull research fool in economic researches.

Adres do korespondencji:

dr inż. Wojciech Pizło
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Wydział Nauk Ekonomicznych
Katedra Polityki Agrarnej i Marketing
ul. Nowoursynowska 166
02-787 Warszawa
tel. (0 22) 593 41 66
e-mail: wpizlo@poczta.onet.pl